

došlo k významnému rozšíření spektra přednášek. Vedoucím oddělení filmové vědy se stal Jan Bernard (1990), který byl v květnu 1991 zvolen i vedoucím celé katedry. Jako interní pedagog byl přijat v roce 1991 Jiří Cieslar. V roce 1991/92 je činnost katedry omezena především žalostným nedostatkem finančních prostředků, takže bylo nutno omezit i výuku externistů. Zčásti jsme tento výpadek nahradili přednáškami zahraničních hostů (Örjan Roth-Lindberg z University ve Stockholmu, Jacqueline Stoeckler z North-Western University Chicago, Milena Jelinek z New York University, Alan Barr z Indiana University, Gary Roslyn Mass z New Yorku).

Dnes je studium pětileté, magisterské. Po něm následuje tříleté studium doktorské. Návrh formy bakalářského studia je momentálně v celofakultním jednání. Obor se otevírá v letech 1992/93 a 1993/94, pak bude roční pauza. Kapacita oddělení je ročně zhruba 25 studentů, ale vzhledem k průchodnosti fakulty a jejím finančním omezením můžeme přijmout maximálně 13 lidí ročně.

V současnosti je studium filmové vědy jednooborové (10 semestrů) i dvouoborové (v libovolné kombinaci s určitými preferencemi).

Základní koncepce výuky je dvoustupňová. Do 5. až 6. semestru, tj. do postupových zkoušek, by se studenti měli dozvědět základy filmové teorie a historie do roku 1945, musejí absolvovat i základy dějin filozofie a jednu zkoušku z jazyka. Ti schopnější by pak měli na rok či dva přerušit studium zahraniční stáží. Druhá polovina výuky je zaměřena na historii filmu po roce

1945 a na speciální přednášky a semináře, postupně na přípravu diplomové práce. U absolventů jednooborového studia se předpokládá i složení zkoušek z předmětů na jiných oborech, nezbytných pro všeobecné vzdělání (psychologie, estetika, výtvarné umění, sémiotika, lingvistika apod.). Požadována je rovněž zkouška z druhého jazyka.

Přednášející: Galina Kopaněva (základy filmové teorie, dějiny světového filmu, seminář filmové kritiky, dokumentární film), Ivo Pondělíček (psychologie, sociologie a antropologie ve vztahu k filmu, I. Bergman, interpretace filmového díla), Jan Bernard (dějiny filmových teorií, seminář filmové teorie, kapitoly z dějin českého filmu, moderní kinematografie USA, A. Tarkovskij, O. Dovženko, E. Schorm, seminář českého filmu), Jiří Cieslar (kritický seminář, filmový expresionismus, italský a francouzský film 50. a 60. let, seminář zahraničního filmu, L. Buñuel), Táňa Slánská (animovaný film).

Externisté: Ivan Klimeš (filmový pro-seminář), Jiří Rak (český film), Milan Hanuš (lyrismus ve filmu), Marie Mravcová (literatura a film), Stanislav Ulver (filmová avantgarda), Andrej Obuch (slovenský film), Kristián Suda (kreativní psaní), Jana Hádková (dokumentární film).

Vědecký a výzkumný program: Acta Universitatis Carolinae - Cinematographica, překladový sborník Analýza filmového díla, dílčí studie z dějin českého a světového filmu, filmová psychologie, sociologie, sémiotika, teorie informace.

Jan Bernard

* * *

Studium filmové vědy na FFUP v Olomouci

Počátky intenzivnějšího zájmu o studium filmu sahají v Olomouci už k začátkům

padesátých let a jsou spjaty s osobností prof. PhDr. Bohumila Markalouse (=Jaromíra

Johna). O filmu tu přednášel i soupeřník avantgardy, kritik Artuš Černík. Už tehdy vznikají na filozofické fakultě Univerzity Palackého práce z oboru estetiky filmu. Koncem 50. let začíná v Olomouci působit Univerzita náročného filmového diváka (UNFD). Jako lektori, ale též jako přednášející na fakultě se objevují postupně Zdeněk Štábala, Jaroslav Brož, Stanislav Zvoníček, Jaromír Kučera, Jan Kučera, Ivan Sviták, Luboš Bartošek, kteří se zabývali vesměs kapitolami z teorie a dějin filmu. Později tu externě působí z ostravské televize ing. Jaromír Blažek a Zbyšek Malý, zaměření na televizi i na oblast dokumentárního a populárně vědeckého filmu.

Od studijního roku 1968-69 začíná na katedře českého jazyka a literatury výuka oboru uměnověda se specializací literatura, divadlo, film (sekce pro literaturu, divadlo, film a rozhlas), sledující mezioborové vztahy (Jiří Skalička, Eduard Petř, Alena Štěrbová, Jiří Stýskal). Šlo zde už o systematickou výuku teorie a dějin filmu, v rámci oboru byly též obhajovány diplomové a rigorózní práce filmologické nebo mezioborové. Vyučovali tu Pavel Dlouhý (1969-75) a Vlasta Jirásková (= Alješinová, pak Jančová, 1975-91).

Rokem 1978 byly všechny uměnovědné specializace na FF UP administrativním zásahem zrušeny, nicméně přesto pokračovaly doporučené a výběrové přednášky z dějin filmu, doprovázené projekcemi.

Od studijního roku 1987-8 probíhal ve spolupráci s Filmovým ústavem speciální seminář estetiky a dějin kinematografických sdělení, organizovaný pro filozofickou a pedagogickou fakultu, spojený s projekcemi. Výuku vedli až do studijního roku 1989-90 Stanislav Ulver a Miloš Zahradník z Československého filmového ústavu.

Roku 1966 se v Olomouci uskutečnil 1. ročník celostátní přehlídky vědeckých a populárně vědeckých filmů (od 1967 Academia film), který probíhá od té doby každoročně jako festival vědeckých, populárně vědeckých a didaktických filmů, televizních

pořadů i videoprogramů s mezinárodní účastí; iniciátoři i organizátoři přehlídky byli pracovníci katedry českého jazyka a literatury (Stýskal, Petř, Štěrbová). I program činnosti filmového klubu a lektorské úvody byly valnou měrou záležitostí učitelů z FF a podstatnou část členstva tvořili studenti univerzity.

Od roku 1964-65 byly pořádány semináře pro lektory filmových klubů a pedagogy, v letech 1976-90 pak pravidelně týdenní semináře Film a škola pro učitele a kulturní pracovníky, kde kromě externích specialistů přednášeli hlavně učitelé z FF. Kromě metodických materiálů byly při této příležitosti vydávány i publikace (1986-90: Film a literatura I-III, Film a výtvarné umění, Film a divadlo), na nichž se autorsky podíleli převážně učitelé FF.

Díky tomuto zázemí bylo možno po listopadu '89 obnovit studium uměnovědných oborů na FF, organizované od r. 1990 v rámci nově zřízené katedry věd o umění (vedoucí katedry: Jiří Stýskal), která má sekci pro literaturu a dramatické umění (od 1992: samostatná katedra teorie a dějin dramatických umění) a kabinet uměnovědného výzkumu. Studuje se zde v pětiletém jednooborovém studiu obor teorie a dějiny literatury a dramatických umění (divadlo, film, televize, rozhlas), studium je rozčleněno na tříleté bakalářské a pětileté magisterské (pro 4. a 5. ročník si studenti volí užší specializaci na literární, divadelní nebo filmovou vědu). Obor se otevírá každoročně, přijímáno je průměrně 15 studentů.

Studium filmu je zaměřeno na teorii a dějiny filmu, vychází se z širšího uměnovědného základu a mezioborových vazeb s literaturou a divadlem. Přednášky a semináře jsou věnovány současnému i staršímu českému, slovenskému a světovému filmu, poetice filmového díla, problematice filmové vědy, filmové kritice, filmové komparatistice, filmovým žánrům, dokumentárnímu a animovanému filmu, tvorbě televizní i videoprogramové, filmové a televizní scenaristice a dramaturgii, základům autorské tvorby, filmovému a televiznímu herectví

i režii, sociologii a psychologii filmu, animaci ve filmu, televizi i videu, doporučeny jsou přednášky a semináře z teorie a dějin fotografie.

Studenti postupně absolvují filmový proseminář (1. semestr), světový film do r. 1945 (1.-2.), český film do r. 1945 (2.-3.), světový film od r. 1945 (3.-6.), český film od r. 1945 (3.-6.), základy teorie filmu (4.), základy televizní tvorby a tvorby videoprogramů (6.). Paralelně probíhají projekce. Náročnější disciplíny mají místo ve dvou nejvyšších ročnících.

V oboru filmu na katedře přednášejí Pavel Taussig (český film), Stanislava Přádná (světový film po roce 1945), Milan Hanuš (teorie filmu), František Bráblik (světový film do r. 1945), externě Petr Kadlec, šéf programu OK 3 ČT (základy televizní tvorby). Od studijního roku 1992-93 se počítá s interním pedagogickým působením režiséra Vladimíra Suchánka (filmová oborová praktika, analýza filmové a televizní režijní tvorby) a externím - režiséra Elmara Klose (filmová dramaturgie), Jany Hádkové (dějiny dokumentárního filmu) a režiséra a drama-

turga Petra Kudely (filmová a televizní dokumentární tvorba).

V oblasti výzkumu je katedra zaměřena na mezioborové vztahy, dále pak na problematiku teorie filmu, dějiny českého filmu ve vztahu k dějinám literatury a divadla i se zřetelem k dějinám kinematografie na Moravě a v regionu Olomouce jako součást komplexního výzkumu dějin kultury a umění, ale též na specifčnost filmového herectví ve světovém i českém filmu. Členové katedry rozvíjejí v daných oborech svou publikační, popularizační i organizační činnost (v oblasti filmu v celostátním měřítku), v řadě AUPO (Acta Universitatis Palackianae Olomucensis) připravují vlastní sborníky.

Pro budoucí léta se připravuje rozšiřující specializace teorie a dějin fotografie, určená studentům oboru i oboru dějin výtvarných umění. V postgraduálním (doktorandském) studiu je na FF UP v Olomouci schválen obor teorie a dějiny literatury, divadla a filmu.

František Bráblik

* * *